

۲۴۶۰۹/ ۵۵۴۴۵

۳۸۱ / ۱۱ / ۲

جمهوری اسلامی ایران

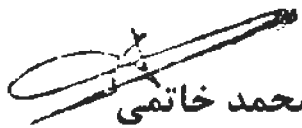
رئیس جمهور

بسمه تعالی

ورود به دبیرخانه شورای نگهبان
شماره ثبت : ۱۹۶۱ / ۱۱ / ۸۱ صبح
تاریخ ثبت :
اقدام کننده : ۳ / ۱۱ / ۸۱ عصر

حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای کروبی
رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

لایحه "مدیریت پسماندها" که بنا به پیشنهاد مشترک وزارت کشور و سازمان حفاظت محیط زیست در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۹/۲۴ هیئت وزیران به تصویب رسیده است، جهت طی تشریفات قانونی به پیوست تقدیم می گردد.

سید محمد خاتمی

رئیس جمهور

رونوشت: دفتر رئیس جمهور، دفتر معاون اول رئیس جمهور، شورای نگهبان، دفتر معاونت حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت صنایع و معادن، وزارت نفت، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان انرژی اتمی و دفتر هیئت دولت.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس‌جمهور

بسمه تعالی

مقدمه توجیهی:

با عنایت به تأثیر توسعه سریع شهرنشینی و صنعت، افزایش جمعیت، تغییر الگوهای تولید و مصرف بر تولید انواع پسماند و با توجه به کمبود قوانین و مقررات مناسب برای مدیریت پسماندها و به منظور حفاظت محیط زیست و رعایت بهداشت عمومی لایحه زیر برای طی تشریفات قانونی تقدیم می‌شود:

“لایحه مدیریت پسماندها”

ماده ۱- جهت تحقق اصل پنجاهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور حفظ محیط زیست کشور از آثار زیانبار پسماندها، کلیه وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی و مؤسسات عمومی غیردولتی، شرکتها و مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام می‌باشد و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی موظفند مقررات و سیاستهای مقرر در این قانون را رعایت نمایند.

ماده ۲- عبارات و اصطلاحاتی که در این قانون به کار رفته است، دارای معانی زیر می‌باشند:

الف- سازمان: سازمان حفاظت و محیط زیست

ب- پسماند: به مواد جامد و مایع (غیر از فاضلاب) گفته می‌شود که به طور مستقیم یا غیرمستقیم حاصل فعالیت انسان بوده و از نظر تولید کننده زائد تلقی می‌شود. پسماندها به پنج گروه تقسیم می‌شوند:

۱- پسماندهای عادی:

به کلیه پسماندهایی گفته می‌شود که به صورت معمول از فعالیت‌های روزمره انسانها در شهرها، روستاها و خارج از آنها تولید می‌شود: از قبیل زباله‌های خانگی و نخاله‌های ساختمانی.

۲- پسماندهای پزشکی (بیمارستانی):

به کلیه پسماندهای عفونی و زیان آور ناشی از بیمارستانها، مراکز بهداشتی، درمانی، آزمایشگاههای تشخیص طبی و سایر مراکز مشابه گفته می‌شود. سایر پسماندهای غیرخطرناک بیمارستانی از شمول این تعریف خارج است.

۳- پسماندهای ویژه:

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

به کلیه پسماندهایی گفته می‌شود که به دلیل دارا بودن حداقل یکی از خواص خطرناک از قبیل سمیت، بیماری زایی، قابلیت انفجار یا اشتعال، خوردگی و مشابه آن به مراقبت ویژه نیاز داشته باشد.
۴- پسماندهای کشاورزی:

به پسماندهای ناشی از فعالیتهای تولیدی در بخش کشاورزی گفته می‌شود از قبیل فضولات، لاشه حیوانات (دام، طیور و آبزیان)، محصولات کشاورزی فاسد یا غیرقابل مصرف.
۵- پسماندهای صنعتی:

به کلیه پسماندهای ناشی از فعالیتهای صنعتی و معدنی و پسماندهای پالایشگاهی و نیروگاهی و امثال آن گفته می‌شود از قبیل براده‌ها، سرریزها و لجن‌های صنعتی.

ج- مدیریت اجرایی پسماند: برنامه‌ریزی، ساماندهی، مراقبت و عملیات اجرایی مربوط به تولید، جمع‌آوری، ذخیره‌سازی، جداسازی، حمل و نقل، بازیافت، پردازش و دفع پسماندها و همچنین آموزش و اطلاع‌رسانی در این زمینه.

د- دفع: کلیه روشهای از بین بردن یا کاهش خطرات ناشی از پسماندها از قبیل بازیافت، دفن بهداشتی، زباله‌سوزی.

ه- پردازش: کلیه فرآیندهای مکانیکی، شیمیایی و بیولوژیکی که منجر به تسهیل در عملیات دفع گردد.

و - منظور از آلودگی همان تعریف مقرر در ماده (۹) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست - مصوب ۱۳۵۳- است.

تبصره ۱- پسماندهای پزشکی و بخشی از پسماندهای عادی، صنعتی و کشاورزی که نیاز به مدیریت خاص دارند، جزو پسماندهای ویژه محسوب می‌شوند.

تبصره ۲- فهرست پسماندهای ویژه از طرف سازمان تعیین و به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست خواهد رسید.

تبصره ۳- پسماندهای ویژه پرتوزا تابع قوانین و مقررات مربوط به خود می‌باشند.

تبصره ۴- لجن‌های حاصل از تصفیه خانه‌های فاضلاب شهری و صنعتی و تخلیه‌های چاههای جذبی فاضلاب خانگی در صورتی که خشک یا کم‌رطوبت باشند در دسته پسماندهای عادی قرار خواهند گرفت.

ماده ۳- ضوابط مربوط به پسماندها در زمینه چگونگی جداسازی، نحوه بازیافت و دفع، شرایط مکانی دفع، توسط سازمان و با همکاری وزارتخانه‌های کشور، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و حسب مورد سایر دستگاههای ذی ربط تهیه و به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست خواهد رسید.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۴- مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران موظف است با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر دستگاهها حسب مورد، استاندارد کیفیت و بهداشت محصولات و مواد بازیافتی و استفاده های مجاز آنها را تهیه نماید.

ماده ۵- دستگاههای اجرایی ذی ربط موظفند جهت بازیافت و دفع پسماندها تدابیر لازم را به ترتیبی که در آیین نامه های اجرایی این قانون مشخص خواهد شد، اتخاذ نمایند. آیین نامه اجرایی مذکور می بایستی دربر گیرنده موارد زیر نیز باشد:

- ۱- مقررات تنظیم شده موجب گردد تا تولید و مصرف، پسماند کمتری ایجاد نماید.
- ۲- تسهیلات لازم برای تولید و مصرف کالاهایی که بازیافت آنها سهل تر است، فراهم شود و تولید و واردات محصولاتی که دفع و بازیافت پسماند آنها مشکلتر است، محدود شود.
- ۳- تدابیری اتخاذ شود که استفاده از مواد اولیه بازیافتی در تولید گسترش یابد.
- ۴- مسؤولیت تأمین و پرداخت بخشی از هزینه های بازیافت بر عهده تولیدکنندگان محصولات قرار گیرد.

تبصره - وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است جهت تشویق اجرای این قانون تا ده درصد (۱۰٪) معافیت مالیاتی برای فعالیتهای بازیافت منظور نماید.

ماده ۶- مدیریتهای اجرایی پسماندها موظفند براساس معیارها و ضوابط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ترتیبی اتخاذ نمایند تا سلامت، بهداشت و ایمنی عوامل اجرایی تحت نظارت آنها تأمین و تضمین شود.

ماده ۷- صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و سایر رسانه هایی که نقش اطلاع رسانی دارند و همچنین دستگاههای آموزشی و فرهنگی موظفند جهت اطلاع رسانی و آموزش، جداسازی صحیح، جمع آوری و بازیافت پسماندها اقدام و با سازمانها و مسؤولین مربوط همکاری نمایند.

تبصره - وزارت جهاد کشاورزی به منظور کاهش پسماندهای کشاورزی، موظف است نسبت به اطلاع رسانی و آموزش روستاییان و تولیدکنندگان اقدام لازم را به عمل آورد.

ماده ۸- مدیریت اجرایی کلیه پسماندها در شهرها و حریم آنها به عهده شهرداریها و در خارج از شهرها به عهده دهیارها یا بخشدارها می باشد.

تبصره - مدیریتهای اجرایی می توانند تمام یا بخشی از عملیات مربوط به جمع آوری، جداسازی و دفع پسماندها را به اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار نمایند.

ماده ۹- تولیدکنندگان پسماندها موظفند هزینه های مربوط را براساس تعرفه هایی که توسط شوراهای اسلامی تعیین می شود پرداخت نمایند.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۱۰- وزارت کشور با هماهنگی سازمان موظف است، برنامه ریزی و تدابیر لازم برای جداسازی پسماندهای عادی را به عمل آورده و برنامه زمان بندی آن را تدوین نماید. مدیریتهای اجرایی مندرج در ماده (۸) موظفند در چارچوب برنامه فوق و در مهلتی که در آیین نامه اجرایی این قانون پیش بینی می شود، کلیه پسماندهای عادی را به صورت تفکیک شده جمع آوری، بازیافت یا دفن نمایند.

ماده ۱۱- وزارت کشور موظف است در اجرای وظایف مندرج در این قانون ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون، نسبت به تهیه دستورالعمل تشکیلات و سازماندهی مدیریت اجرایی پسماندها در شهرداریها، دهیارها و بخشدارها اقدام نماید.

ماده ۱۲- وزراتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در مورد پسماندهای پزشکی)، صنایع و معادن (در مورد پسماندهای صنعتی) و جهاد کشاورزی (در مورد پسماندهای کشاورزی) موظفند با همکاری سازمان و وزارت کشور ضوابط و روشهای اجرایی جداسازی، جمع آوری، حمل و دفع پسماندهای مذکور را تدوین و بر اجرای آنها نظارت نماید.

ماده ۱۳- محل های دفن پسماندها براساس ضوابط زیست محیطی توسط وزارت کشور با هماهنگی سازمان و وزارت جهاد کشاورزی تعیین خواهد شد.

تبصره ۱- شورای عالی شهرسازی و معماری موظف است در طرحهای ناحیه ای جامع، مناطق مناسبی را برای دفع پسماند در نظر بگیرند.

تبصره ۲- وزارت کشور موظف است اعتبارات، تسهیلات و امکانات لازم را جهت ایجاد و بهره برداری از محل های دفع پسماندها را رأساً یا توسط بخش خصوصی فراهم نماید.

ماده ۱۴- مخلوط کردن پسماندهای پزشکی با سایر پسماندها و تخلیه و پخش آنها در محیط و یا فروش، استفاده و بازیافت این نوع پسماندها ممنوع است.

ماده ۱۵- نقل و انتقال برون مرزی پسماندهای ویژه تابع مقررات کنوانسیون بازل و با نظارت مرجع ملی کنوانسیون خواهد بود.

ماده ۱۶- تولیدکنندگان آن دسته از پسماندهای صنعتی که دارای یکی از ویژگیهای پسماندهای ویژه نیز می باشند، موظفند با بهینه سازی فرآیند و بازیابی، پسماندهای خود را به حداقل برسانند و در مواردی که حدود مجاز در آیین نامه اجرایی این قانون پیش بینی شده است، در حد مجاز نگهدارند.

ماده ۱۷- نگهداری، مخلوط کردن، حمل و نقل، خرید و فروش دفع، صدور و تخلیه پسماندهای صنعتی در محیط بر طبق مقررات این قانون و آیین نامه اجرایی آن خواهد بود، در غیر این صورت

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

اشخاص متخلف به حکم دادگاه به جزای نقدی در بار اول از پانصد هزار ریال تا یکصد میلیون ریال و در صورت تکرار، هر بار به دو برابر مجازات قبلی در این ماده محکوم می‌شوند.

ماده ۱۸- متخلفین از حکم ماده (۱۴) براساس حکم دادگاه و با توجه به میزان و شدت جرایم ارتكابی و تأثیر سوء آن بر سلامتی اشخاص و محیط زیست به جزای نقدی از دو میلیون تا یکصد میلیون ریال و در صورت تکرار به دو برابر حداکثر مجازات و در صورت تکرار مجدد هر بار به دو برابر مجازات بار قبل محکوم می‌شوند.

ماده ۱۹- متخلفین از حکم ماده (۱۵) این قانون موظفند پسماندهای مشمول کنوانسیون بازل را به کشور مبدأ اعاده و یا تحت نظارت و طبق نظر سازمان (مرجع ملی کنوانسیون مذکور در ایران) با هزینه خود به نحو مناسب دفع نمایند. در غیر این صورت به مجازاتهای مقرر در ماده (۱۸) محکوم خواهند شد.

ماده ۲۰- در شرایطی که آلودگی، خطر فوری برای محیط و انسان دارد، با اخطار دستگاه مسؤول، متخلفین و عاملین آلودگی موظفند، فوراً اقداماتی را که منجر به بروز آلودگی و تخریب محیط زیست می‌شود متوقف نموده و بلافاصله مبادرت به رفع آلودگی و پاکسازی محیط نمایند. در صورت استنکاف، دادگاه خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و متخلفین و عاملین را علاوه بر پرداخت جریمه تعیین شده، ملزم به رفع آلودگی و پاکسازی خواهد نمود.

ماده ۲۱- در تمام جرایم ارتكابی مذکور، دادگاه مرتکبین را علاوه بر پرداخت جریمه به نفع صندوق دولت، به پرداخت خسارت به اشخاص و یا جبران خسارت وارده بنا به درخواست دستگاه مسؤول محکوم خواهد نمود.

ماده ۲۲- خودروهای تخلیه کننده پسماند در اماکن غیرمجاز، علاوه بر مجازاتهای مذکور، به یک تا ده هفته توقیف محکوم خواهند شد.

تبصره - در صورتی که محل تخلیه، معابر عمومی، شهری و بین شهری باشد، به حداکثر میزان توقیف محکوم می‌شوند.

ماده ۲۳- درآمد حاصل از جرایم این قانون به خزانه واریز و همه ساله معادل وجوه واریزی از محل اعتبارات ردیف خاصی که در قوانین بودجه سنواتی پیش بینی می‌شود، در اختیار دستگاههایی که در آیین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهند شد، قرار خواهد گرفت تا صرف آموزش، فرهنگ سازی، اطلاع رسانی و رفع آلودگی ناشی از پسماندها، حفاظت از محیط زیست و تأمین امکانات لازم در جهت اجرای این قانون گردد.

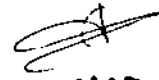
جمهوری اسلامی ایران

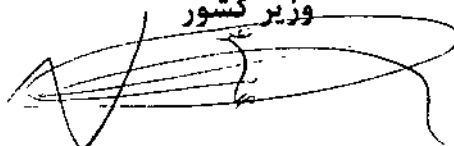
رئیس جمهور

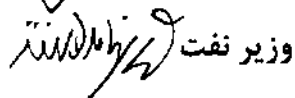
ماده ۲۴- آیین نامه‌های اجرایی این قانون در خصوص پسماندهای عادی توسط وزارت کشور با همکاری سازمان و سایر دستگاههای ذی ربط و در مورد سایر پسماندها توسط سازمان با همکاری وزارت کشور و سایر دستگاههای اجرایی ذی ربط حداکثر ظرف شش ماه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ماده ۲۵- دولت مجاز است مبالغ جرایم مندرج در این قانون را هر دو سال یک بار، بر اساس نرخ تورم که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود، بنا به پیشنهاد مشترک سازمان و وزارت کشور مورد بازنگری قرار داده و به تصویب برساند.

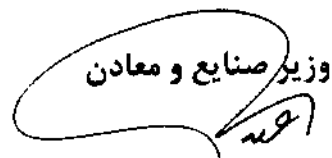
ماده ۲۶- نظارت عالی و مسؤلیت حسن اجرای این قانون بر عهده سازمان می‌باشد.

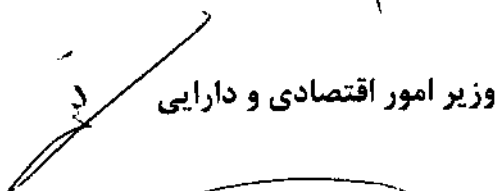

رئیس جمهور

وزیر کشور

وزیر نفت

وزیر جهاد کشاورزی

وزیر صنایع و معادن

وزیر امور اقتصادی و دارایی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
